

Klimatet kan inte vänta
– vi måste ställa om
till ett hållbart samhälle

Nu

PROGRAM FÖR EN GRÖN REGION

Program
för en
grön region

Välkommen till Miljöpartiets regionprogram! Här kan du läsa om våra idéer och förslag för Region Jönköpings län 2018–2022.

Miljöpartiets politik baseras i den gröna ideologin. Vi vill bygga ett ekologiskt hållbart samhälle med en levande demokrati där fler människor är med och påverkar framtiden. Vår politik grundas på tre solidariteter:

- Solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet.
- Solidaritet med kommande generationer.
- Solidaritet med världens alla människor.

Idag behövs Miljöpartiets politik mer än någonsin. Mänskligheten står idag inför enorma globala utmaningar inklusive sin största utmaning någonsin – klimatförändringen. Fortsätter vi att leva enligt "business as usual" kommer jordens medeltemperatur stiga med 3–4 grader till år 2100. Detta är ett helt annat samhälle än det vi har idag, där stora delar av världen omvandlats till öken och kuststäder översvämmats. Vi kan dock undvika denna klimatkatastrof och ge våra barnbarn en bra framtid genom att göra en kraftfull omställning. Vi i Miljöpartiet vill att Region Jönköpings län gör vår del av det som krävs för att uppfylla Parisavtalet och blir en fossilfri, hållbar och hälsofrämjande region.

Regionens största verksamhetsområde är sjukvården och även här behövs Miljöpartiets politik. Utvecklingen inom länets sjukvård denna mandatperiod har inneburit ökande personalstress, vårdplatsbrist och kraftigt stigande hyrläkarkostnader. Länsdelssjukhusens framtid som akutsjukhus är allvarligt hotad. I slutänden är det patienterna och patientsäkerheten som drabbas.

Miljöpartiet vill föra en annan sjukvårdspolitik – som utgår från behoven, skapar goda arbetsvillkor för personalen och särskilt värnar utsatta grupper. Vi är beredda att göra det som krävs för att länet även fortsättningsvis ska ha tre akutsjukhus. Vi vill också stärka resurserna till primärvården för att upprätthålla god tillgänglighet.

Innehållsförteckning

Vägen mot en hållbar region.....	6
En god och jämlik hälso- och sjukvård	22
Personalen – vår viktigaste resurs.....	38
Ett hållbart näringsliv, utbildning och grön ekonomi	44
Kultur för alla	48

Vägen mot en hållbar region

Hållbart resande – för folkhälsa, klimat och miljö

Vid satsningar inom infrastruktur och trafik vill vi att regionen prioriterar gång-, cykel- och kollektivtrafik för att främja övergången till ett hållbart resande. Fokus ska vara på att skapa ett transportsystem som är klimatneutralt, barnvänligt, hälsofrämjande och säkert.

För att nå klimatmålet och öka kapaciteten på järnvägsnätet stödjer Miljöpartiet byggandet av höghastighetsbanor för tåget. Flytt av transporter av gods och personer från väg och flyg till tåg ger stora klimatvinster. De planerade höghastighetsbanorna kommer dessutom även leda till en utökning av arbetsmarknadsregionen och ökat bostadsbyggande.

Vissa sträckor inom länets befintliga järnvägsnät har behov av upprustning och elektrifiering. I det här sammanhanget vill vi särskilt nämna järnvägssträckorna mellan Halmstad-Nässjö och Nässjö-Oskarshamn.

Sjöfrakten behöver också utvecklas varför det är angeläget att det finns goda järnvägsförbindelser till hamnar.

Region Jönköpings län ska vara en central aktör för att tillsammans med

näringslivet, kommuner och andra intressenter främja delad mobilitet, såsom samåkningstjänster, bilpooler och låncyklar. Delningstjänster innebär stora möjligheter till minskade trafikvolym, ökad effektivitet och mindre utsläpp.

Ny digital teknik erbjuder nya sätt att mötas. Detta kan ge stora besparingar gällande såväl medarbetares tid som organisationens ekonomi och minskad miljö- och klimatbelastning. Regionens egna medarbetare ska vara förtrodda med hur virtuella möten anordnas och genomförs. Det rör sig om olika typer av distansmöten i realtid med teknikens hjälp, såsom telefon- och videokonferenser samt web-konferenser. Vi ser en stor potential att öka denna typ av möten.

Regionen bör införa intern klimatkompensation för tjänsteresor, en metod som gynnar utvecklingen mot mer miljöanpassade transporter. Tjänsteresor med bil och flyg ska bli dyrare för att kunna främja ökning av resande med mer hållbara transportslag. Dessutom bör resepolitik förändras så att tågtransport blir normen för alla resor inom norra Europa, Bryssel och Storbritannien inkluderat.

Vi vill:

- prioritera kollektivtrafik inkl järnväg samt gång och cykel vid infrastruktursatsningar.
- Att Sverige snarast bygger höghastighetsbanor.
- Intensifiera arbetet med resfria möten.
- Införa intern klimatkompensation för tjänsteresor.
- Förändra resepolicy för tjänsteresor så att tåg blir norm vid resor inom norra Europa.

Ökat kollektivt resande och goda kommunikationer i hela länet

För att klara klimat- och miljömålen likväl som för att uppnå goda stadsmiljöer krävs att kollektivtrafikens andel av resorna måste öka betydligt. För att detta mål ska kunna uppnås måste kollektivt resande bli mer attraktivt. Därför vill vi förbättra kollektivtrafiken bland annat genom att korta restiderna, öka turtätheten och införa nya expressbusslinjer som utgår från länets funktionella stråk.

Vi vill se bättre samverkan med kommunerna och intilliggande regioner. Denna samverkan ska möjliggöra smidiga biljettlösningar, integrerade trafikflöden och goda bytesmöjligheter mellan olika trafikslag. Fler effektiva bytespunkter, satsningar på trafikplanering och attitydförändringar samt god tillgänglighet är fundamentalt. Det ska finnas gott om strategiskt placerade pendelparkeringar med laddstolpar, motorvärmare och väderskyddade cykelparkeringar i närheten av hållplatser för regional kollektivtrafik.

Det är också väldigt viktigt att biljettpriserna är låga. För att stimulera resandet men även för att främja folkhälsan vill vi införa ett seniorkort för alla personer som är 65 år eller äldre. Kortet ska ha ett lågt pris, motsvarande kostnaden för ett ungdomskort, och gälla dygnet runt. Vi vill också utvidga ungdomskortet på kollektivtrafiken till att gälla personer t o m 25 år samt studerande.

Tillförlitligheten inom kollektivtrafiken måste också bli bättre – en noggrann problemanalys och en effektiv plan för att minimera risken för bl a försenade eller inställda tåg behöver göras. Informationen till passagerare när problem ändå uppstår behöver också förbättras.

Det är viktigt att även de länsinvånare som bor på landsbygden har tillgång till goda kommunikationer. Lösningarna bör anpassas efter behoven och behöver innehålla olika alternativ som förutom linjebunden busstrafik även kan innefatta exempelvis anropsstyrd närtrafik, elbilspooler, digitala tjänster som underlättar samåkning, pendelparkeringar, cykelgarage och hyrcyklar.

Vi vill se en bättre samordning med övriga skattefinansierade resor som sjukresor, skolskjutsar och färdtjänst. Det ger möjlighet till ett finmaskigare kollektivtrafiknät på landsbygden. Det ska vara lätt att resa kollektivt till kultur- och idrottsevenemang samt besöksmål.

Landsbygden är beroende av god standard även på de mindre vägarna. Miljöpartiet är det parti som vill satsa mest för att få en högre grundstandard inom det finmaskiga vägnätet. Vägarna ska fungera året om i alla delar av länet.

Kollektivtrafiken ska anpassas i möjligaste mån för att bli tillgänglig även för människor med funktionsnedsättningar, bli genom anpassning av perronger och påstigningsplatser. Vi ser också behov av att öka kompetensen hos personal ansvariga för serviceresor om behoven hos personer med funktionsnedsättningar. Serviceresor ska planeras så att de ej tar längre tid att åka än motsvarande resa inom kollektivtrafiken. Vi vill också verka för en bättre fungerande och samordnad ledsagarservice i samband med resor i kollektivtrafiken. Det ska finnas möjlighet att ta med sig sitt husdjur på färdtjänstresor.

Kollektivtrafik ska självklart drivas med 100% förnybar energi.

Vi vill:

- Att resandet i kollektivtrafiken ökar och tar större andel av det totala resandet i länet.**
- Verka för att god samverkan mellan Region Jönköpings län och kommunerna uppnås när det gäller kollektivtrafikens långsiktiga planering och utveckling.**
- Förbättra kollektivtrafiken bli genom ökad turtäthet, fler linjer och sänkta biljettpriser samt förbättrad ledsagarservice.**
- Införa ett prisvärt seniorkort för personer 65+ som gäller dygnet runt.**
- Utvidga åldersgruppen för ungdomskortet till att gälla t o m 25 år och studerande.**
- Att regionen inrättar elbilspooler för tjänstresor som även kan utnyttjas av exv anställda för arbetspendling.**
- Intensifiera insatserna för att minska risken för exv inställda och försenade tåg, och förbättra informationen till passagerare när störningar ändå uppstår.**
- Förbättra transportlösningarna på landsbygden, exempelvis genom anropsstyrd närtrafik.**
- Att det ska finnas möjlighet att ta med sitt husdjur på färdtjänstresor.**

Prioritera cykel

Miljöpartiet vill se ett cykelnät över hela länet. Vi vill att cykelvägar och cykelvänliga stråk knyter ihop våra tätorter och andra viktiga målpunkter. Nätet ska också koppla ihop oss med omgivande län. Cykling är ofta en integrerad del i en individs resa från start till mål, och genom cykling kan kollektivtrafikens upptagningsområde öka betydligt. Därför ska cykelställ finnas vid samtliga regionbusshållplatser i länet, och vid större bytespunkter ska cykelparkeringar med hög standard finnas.

Cykelparkeringar ska alltid placeras närmast hållplatsen/stationen. Då det gäller järnvägsstationer vill Miljöpartiet se en utveckling av cykelgarage och hyrcykelsystem i direkt anslutning till perrongerna. Hyrcyklarna

ska vara en integrerad del av kollektivtrafiken. Det ska vara enkelt och billigt att ta med sig cykeln på tåg och regionbussar.

Fler som väljer att gå eller cykla bidrar till bättre folkhälsa. Ökad trafiksäkerhet för bilister får inte ske på bekostnad av att cykelbanor och vägrenar försvinner. Det ska gå att cykla säkert längs alla större vägar i länet. I samband med att investeringar i väginfrastruktur görs ska alltid gång- och cykeltrafikanterns behov tillgodoses. Vid investeringar i mötesfria, 2+1 vägar, ska alltid separat gång- och cykelväg byggas.

Regionen ska i sin roll som arbetsgivare stimulera till ökad cykling.

Vi vill:

- **Satsa på en kraftig utbyggnad av säkra gång- och cykelvägar i länet.**
- **Verka för att det vid investeringar i mötesfria bilvägar, 2+1 vägar, alltid ska byggas separat gång- och cykelväg.**
- **Erbjuda goda möjligheter och villkor till att ta med cykel på alla tåg och regionbussar i länet.**
- **Att cykelställ ska finnas vid alla regionhållplatser.**
- **Att cykelgarage och ett lånesystem för cyklar ska finnas vid större järnvägsstationer.**

Infrastruktur för biodrivmedel och elfordon

Den nödvändiga omställningen från fossila bränslen till alternativa drivmedel kräver nya lösningar. Produktion av biodrivmedel bör vara en växande del av länets industri. 85% av Sveriges biodrivmedel importeras. Miljöpartiet värnar biogasproduktion och vill stötta olika samhällsaktörer för vidareutveckling och stimulans av andra biobaserade energislag. Infrastruktur för elfordon ska utvecklas.

På landsbygden kommer bilen även fortsättningsvis att vara ett viktigt transportmedel och det är därför mycket viktigt att Region Jönköpings län främjar utbyggnaden av laddinfrastruktur och tankställen för biogas och andra biodrivmedel. Exempelvis anser Miljöpartiet att de tankställen som etableras för kollektivtrafiken också ska vara tillgängliga för privatbilister.

Vi vill:

- Utveckla infrastrukturen för elfordon och biodrivmedel.

Flyg

Klimatutmaningen kräver att vi i möjligaste mån måste byta ut flyget mot transportlösningar med mindre eller inga klimatutsläpp. Även om några flygplan i reguljärtrafik drivs fossilfritt i framtiden kvarstår dessvärre stora problem med höghöjdsutsläpp. Därför finns det anledning att prioritera andra transportslag även på längre sträckor.

För att hjälpa till med omställningen krävs att det blir billigare att resa klimatsmart och dyrare att resa klimatskadligt. Subventioner till flygande måste därför upphöra. Vi vill därför att Region Jönköpings län ska sluta att subventionera det förlusttyngda flygplatsbolaget som ägs av Jönköpings kommun. För den som ändå vill eller måste ta flyget finns flera internationella flygplatser i andra län inom rimligt avstånd.

Vi vill:

- Att regionen upphör att subventionera Jönköping Airport.

Energiomställning och återvinning

Klimatförändringar på grund av mänsklig påverkan skadar stora värden, både för den enskilde och för samhället. Vi måste göra mycket mer för att minska den tilltagande globala växthuseffekten. Vi måste samtidigt rusta oss för de klimatförändringar som följer av de utsläpp som redan gjorts. Region Jönköpings läns klimatarbete är en solidarisk handling med världens folk och kommande generationer. För att tillse att klimatutsläppen minskar i nödvändig takt vill vi att regionen inför konkreta klimatpolitiska mål.

Vi vill fortsätta ta kraftfulla steg i energiomställningen. Regionens hållbarhetsprogram ska uppdateras vartannat år. Målen ska successivt skärpas så att de nationella miljömålen uppnås. 100 % av regionens fordon ska drivas av förnybara bränslen.

Solens energi flödar över jorden och är ursprunget till såväl vind- som vattenkraft. Att använda sig av solens energi direkt är egentligen en självklarhet.

Vi vill:

- Införa konkreta klimatpolitiska mål som ska säkerställa att regionens utsläpp minskar i nödvändig takt för att uppnå hållbar nivå.**
- Att 100 % av regionens fordon ska drivas av förnybara bränslen.**
- Att när nya byggnader planeras, ska solelsproduktion från taket finnas med.**
- Att regionens avfall ska vara väl sorterat, så att det blir en viktig resurs genom återvinning. Inget återvinningsbart material ska gå till deponi.**

Sverige har goda förutsättningar för solelsproduktion. Än så länge är produktionen av solceller i Sverige låg, men en snabb utbyggnad sker för närvarande, bland annat tack vare statligt stöd, såväl till investering som till produktion. Region Jönköpings län har inventerat befintliga tak och vi hälsar med glädje de planer på kraftig utbyggnad av solelsproduktion som nu tagits fram. Miljöpartiet anser att när nya byggnader planeras, ska solelsproduktion från taket finnas med.

Regionens avfall ska vara väl sorterat, så att det blir en viktig resurs genom återvinning. Inget återvinningsbart material ska gå till deponi.

Det spelar stor roll hur regionen agerar när det gäller t.ex. energihushållning, trafikförsörjning och kemikalie- och avfallshantering i såväl den egna verksamheten som i verksamhet som upphandlas eller finansieras av regionen.

Biologisk mångfald, jord- och skogsbruk

Det är viktigt att bevara skyddsvärd skog och nyckelbiotoper i syfte att bevara den biologiska mångfalden. Avverkning, plantering och röjning ska ske på ett ekologiskt klokt sätt och med en ökad andel hyggesfritt skogsbruk. Hänsyn till det rörliga friluftslivet är viktigt för att kunna ha ett hållbart skogsbruk som gynnar miljö, natur och kultur.

De stora rovdjuren ska ha en gynnsam bevarandestatus. Konflikter mellan motstående intressen måste lösas så att exempelvis varg och lo kan fortleva i långsiktigt hållbara bestånd även i vårt län.

Sverige ska ta ansvar för vårt lands egen livsmedelsförsörjning och det finns stor anledning att vi ökar vår självförsörjningsgrad, bl a beredskaps- skäl och klimatskäl. Jönköpings län är ett jordbrukstätt län. Här finns goda förutsättningar för regionen att bidra, exempelvis genom att upphandla lokalt producerade varor och därmed stödja jord- och skogsbruk.

På landsbygden finns också särskilt bra förutsättningar för sol-, vind-, och biobaserad energi. Den förnybara energin skapar betydande affärsmöjligheter för jord- och skogsbrukare. Regionen ska stärka lokala och regionala leverantörer av råvara och underlätta för näringar som förädlar energi.

Vi vill:

- Verka för ökad livsmedelsproduktion inom länet och i synnerhet ekologisk produktion.**
- Att regionen investerar i förnybar energi inom länet.**
- Att regionen är aktiv i arbetet med att ta tillvara, tillgängliggöra och utveckla värdefulla natur- och kulturmiljöer.**
- Att regionen vid utformningen av upphandlingsavtal ska möjliggöra inköp av lokalproducerade livsmedel.**

A scenic landscape view of a coastal town and bay, with a field of tall grass in the foreground and a blue sky above. The text "Klimatet kan inte vänta." is overlaid on the sky.

Klimatet kan
inte vänta.

God, nyttig och hållbart producerad mat

Miljöpartiet ser gärna att köttkonsumtionen minskar till de måttfulla nivåer som var för ett par decennier sedan. Det finns såväl folkhälso- som miljöargument för detta. Samtidigt värnar vi närproducerad ekologisk köttproduktion, särskilt kött från betande får och kor som bidrar till öppna landskap. Vi anser att all mat som serveras inom regionen ska ha producerats på ett sätt som uppfyller de krav som svenska myndigheter ställer på svenska livsmedelsproducenter.

Ohälsosam kost, såsom bland annat hög sockerkonsumtion, är en stor

orsak till ohälsa. Självklart bör regionen, som har som uppgift att värna folkhälsan, agera med gott exempel och servera nyttig mat till såväl personal som patienter. En kostpolicy bör utformas och denna bör även inkludera måltider som serveras på arrangemang där regionen står som värd, exempelvis utbildningar och konferenser.

Kranvatten istället för flaskvatten är betydligt bättre både för miljön och plånboken. Vi vill därför att regionen blir en kranmärkt region. Kranmärkt är en nationell hållbarhetsmärkning för verksamheter som väljer kranvatten istället för flaskvatten.

Vi vill:

- Att all mat som serveras inom regionen ska ha producerats på ett sätt som uppfyller svenska miljö- och djurskyddskrav.**
- Att regionen ska öka andelen ekologiska livsmedel, med det långsiktiga målet 100% ekologiskt.**
- Att ökad vikt ska läggas på att maten som serveras i regionens regi är hälsosam och klimatsmart.**
- Att regionen blir kranmärkt.**

Regional planering och byggnation

Region Jönköpings län bör ta ett större ansvar för att samordna den fysiska planeringen i länets kommuner och bör därför upprätta en regional översiktsplan.

Varje år försvinner 700 hektar svensk jordbruksmark genom exploatering. I Jönköpings län är exploateringstakten högre än riksgenomsnittet. Miljöpartiet vill att Region Jönköpings län initierar ett samarbete mellan länets kommuner för att värna jordbruksmarken.

Miljöpartiet i Jönköpings kommun har tagit initiativ till att en hållbar "ny stad" ska anläggas i anslutning till kommande höghastighetsjärnväg. Detta initiativ innebär flera fördelar och är något som även regionen bör stödja.

Kommande vårdbyggnader ska vara klimatneutrala och uppfylla standarden i Miljöbyggnad guld eller motsvarande. Trä som byggmaterial ska ges en mer självklar roll.

Miljöbedömningen ska göras utifrån ett livscykelperspektiv så att träbyggnation inte missgynnas på det sätt som görs idag.

Miljöpartiet vill att fler fastigheter vid ny- och ombyggnation utrustas med möjlighet till egen energiförsörjning, till exempel genom att takytor utrustas med solceller.

Region Jönköpings län måste arbeta strategiskt för en minskad energianvändning. Det sparar stora pengar för det offentliga samtidigt som det är nödvändigt för att uppnå miljö- och klimatmålen. Både i byggprocesser och upphandlingar av varor som drar energi bör Region Jönköpings län ställa höga krav på energieffektivitet.

Den pågående klimatförändringen innebär att frekvensen av intensiv nederbörd/skyfall kommer bli högre. För att minska översvämningsrisken vid extremväder är det viktigt att minimera arealen hårdgjorda ytor vid planering av byggnader och infrastruktur.

En god miljö utan gifter i vår omgivning gör att människor inte behöver drabbas av besvär och sjukdomar i samma utsträckning. En giftfri miljö betyder också att olika former av utarmning av ekosystem kan undvikas. I länet finns ett stort antal förorenade platser där tidigare industrier och deponier funnits. Många av dem läcker ut giftiga ämnen till mark och vatten, och är ett problem som kan förväntas öka med tiden. Det är därför viktigt att mer statliga resurser anslås till sanering av förorenade områden.

Vi vill:

- Att regionen initierar ett samarbete mellan länets kommuner för att skydda jordbruksmarken.***
- Att Region Jönköpings län är delaktiga i planeringen av en hållbar ”ny stad” i Jönköpings kommun.***
- Att regionen bygger mer i trä, och vid varje nybyggnation undersöker möjligheten att bygga mer i trä.***
- Att kommande byggnationer ska vara klimatneutrala och uppfylla kraven i Miljöbyggnad guld eller motsvarande, samt utrustas med solceller.***
- Att arealen hårdgjord yta i samband med exempelvis planering av trafik, byggnation och parkeringsplatser minimeras.***

Ta ansvar för vårt vatten

Idag finns många hot mot vårt livsnödvändiga dricksvatten såsom klimatförändringar med torka och översvämningar som följd, människans ovarsamma hantering i form av kemikalieutsläpp, mikroplaster, gruvdrift med mera. Vi anser att Region Jönköpings län ska ta ett samordningsansvar för att värna hela länets dricksvattenförsörjning. Som ett led i detta arbete måste regionen vara aktiv i att motverka en etablering av en gruva i Norra Kärr. Andra hot mot vår viktigaste dricksvattentäkt Vättern är planer kring gasutvinning (fracking) och militära skjutövningar i/över Vättern. Regionen bör verka för att Vätterns akvifer ska klassificeras som riksintresse och därmed få ett tydligare skydd. Detta riksintresse bör dessutom vara överordnad andra riksintressen, då det är väsentligt för människors hälsa.

Användning och spridning av produkter, kemikalier och läkemedel bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Det är viktigt att regionen ligger i framkant inom det miljömedicinska området och att försiktighetsprincipen ska gälla för att minimera negativ miljöpåverkan. Barn är särskilt känsliga för många miljögifter, därför måste de produkter och de miljöer barn vistas i värnas särskilt.

Plast framställs som regel från oljeprodukter och innehåller ofta olika skadliga kemiska ämnen som kan läcka ut, exempelvis mikroplaster och ftalater som är hormonstörande. När plaster hamnar i naturen tar det extremt lång tid innan de bryts ned. I en aktuell världsomspännande studie påträffades mikroplast i 83 procent av alla prover från dricksvatten. Att minska plastanvändningen är centralt och här bör regionen vara en förebild.

Vi vill:

- Att regionen tar ett samordningsansvar för att värna hela länets dricksvattenförsörjning.**
- Att Vätterns vatten blir ett överordnat riksintresse.**
- Motverka en etablering av gruva i Norra Kärr, liksom gasutvinning (fracking) för att skydda vår dricksvattenförsörjning.**
- Verka för att militära skjutövningar i/över Vättern stoppas för att skydda och trygga vår dricksvattenförsörjning.**
- Att användningen av plaster minskas bl.a genom att byta ut plastartiklar mot produkter som är biologiskt nedbrytbara när detta är möjligt.**

Biosfärområde Östra Vätterbranterna

I världen finns över 600 biosfärområden, varav fem i Sverige, som var och ett syftar till att fungera som modellområde för hållbar utveckling. Här ska samverkan leda till att nya metoder utvecklas, testas och sprids. Ett av dem, Biosfärområde Östra Vätterbranterna ligger i Jönköpings län. Miljöpartiet vill att Region Jönköpings län blir en aktiv samarbetspartner till Biosfärområde Östra Vätterbranterna – ideell förening.

Vi vill:

– Att Region Jönköpings län aktivt deltar i arbetet med Biosfärområde Östra Vätterbranterna – ideell förening.

Landsbygdens stora betydelse

Lösningen på många av vår tids stora samhällsproblem, finns i våra landsbygder. Det kan gälla hur vi klarar övergången till det fossilfria samhället, hur vi klarar den globala livsmedelsförsörjningen, eller bindning av kol för att klara klimatutmaningen. Jönköpings län är en del av världen och följaktligen en del av lösningen på nämnda problem.

För att på ett positivt sätt kunna bidra till den nödvändiga omvandlingen till ett uthålligt samhälle, måste våra landsbygder ges schyssta förutsättningar. Då menar vi kommunikationer, infrastruktur med brett utbud av service både kommersiell och offentlig.

Vi vill att Region Jönköpings län genomför länets livsmedelsstrategi och bli stödjer jord- och skogsbruk genom aktiv och klok upphandling. Sverige som nation ska ta ansvar för vårt lands egen livsmedelsförsörjning. Det är viktigt ur ett globalt perspektiv. Jönköpings län är ett jordbrukstätt län. Här finns goda förutsättningar att bidra på ett reellt sätt. Utmärkande för länet är stora arealer hagmark som lämpar sig för djurbete och som stärker den biologiska mångfalden. Vattentillgången är riklig i länet och har bra kvalitet vilket gynnar såväl djurproduktion som grönsaksproduktion. Tenhult och Segerstad naturbruksskolor kan utveckla sin verksamhet och till exempel satsa på större grönsaksodlingar. På landsbygden finns särskilt bra förutsättningar för sol-, vind-, och biobaserad energi. Den förnybara energin skapar betydande affärsmöjligheter för jord- och skogsbrukare. Regionen ska stärka lokala och regionala leverantörer av råvara och underlätta för näringar som förädlar energi.

Miljö- och klimatanpassa vården

Miljöpartiet vill att läkemedel ska vara miljöklassificerade. Detta är i dagsläget inte tillåtet av EU. Istället har det utvecklats en frivillig miljöklassificering i Sverige. Vårdpersonalen ska ha kännedom om miljöklassificering av läkemedel och vilka åtgärder som är viktiga för att minska utsläppen av läkemedel. I valet mellan två läkemedel med samma medicinska funktion bör läkemedlet med minst miljöpåverkan väljas.

Det är mycket viktigt att Region Jönköpings län vid upphandling av läkemedel ställer krav på att läkemedelsfabriker ska ha den reningsutrustning som behövs för att antibiotika och andra läkemedel inte ska spridas till den omgivande miljön vid tillverkning.

De absolut största utsläppen av läkemedelsrester uppkommer vid användning. Substanserna eller deras metaboliter utsöndras med urin och avföring. Om avloppsreningsverken inte förmår att eliminera dem kan de sedan nå ut i vattendragen via avloppssystemen. Utsläppen hamnar i våra sjöar och vattendrag och påverkar fisk och annat liv. Inte sällan är läkemedlen hormonstörande, vilket kan störa djurens reproduktion. Även antibiotika och antibiotikaresistenta bakterier når de kommunala reningsverken och vattendragen på samma sätt. Utsläpp av läkemedel är ett av Region Jönköpings läns största miljöproblem. Vården ska inte släppa ut läkemedel i naturen. Miljöpartiet vill att sjukhusens avloppssystem ska utrustas med reningsutrustning som syftar till att inga läkemedel eller antibiotikaresistenta bakterier når de kommunala avloppssystemen.

Farliga kemikalier finns också som tillsatser i till exempel förbrukningsmaterial, inredning, byggmaterial och utrustning. Här behöver Region Jönköpings län ställa krav vid upphandling så att produkter som innehåller hälso- och miljöfarliga ämnen fasas ut. Särskilt viktigt är detta i miljöer där barn vistas.

Vi vill:

- Att vårdpersonalen ska ha kännedom om miljöklassificering av läkemedel och vilka åtgärder som är viktiga för att minska utsläppen.
- Att regionen vid upphandling av läkemedel ska ställa krav på att läkemedelsfabriker ska ha sådan reningsutrustning att antibiotika och andra läkemedel inte sprids till den omgivande miljön vid tillverkning.
- Att sjukhusens avloppssystem ska utrustas med reningsutrustning som syftar till att inga läkemedel eller antibiotikaresistenta bakterier når de kommunala avloppssystemen.
- Att regionen fortsätter sitt aktiva arbete mot antibiotikaresistens genom det s k Stramaarbetet.
- Fasa ut farliga kemikalier som används inom vården.
- Tillämpa ersättnings- och försiktighetsprinciperna vad gäller kemiska och biotekniska produkter - det innebär bland annat att det minst miljöpåverkande alternativet ska användas vid t.ex. rengöring och städning.
- Att användningen av engångsmaterial minskas även inom vården.
- Att regionen utarbetar planer och krisberedskap inför bland annat extrema väderhändelser såsom värmeböljor och vattenbrist.

En god och jämlik hälso- och sjukvård

EN LIKVÄRDIG VÅRD

Idag finns stora hälsoklyftor. Miljöpartiet menar att det är möjligt att utjämna de skillnader som finns i hälsa mellan olika grupper genom ett aktivt politiskt arbete som inbegriper alla delar i samhället. Grön politik för jämlik hälsa handlar också om att forma samhället så att hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete prioriteras.

Tillgänglighet och delaktighet är mänskliga rättigheter. Regionen ska vara ett gott exempel och pådrivande i att motverka alla former av diskriminering. Handlingsplaner ska finnas för att exempelvis utjämna osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män, och motverka sexuella trakasserier och annan kränkande behandling. Vi vill att fler verksamheter HBTQ-diplomeras.

Idag diskrimineras personer med funktionsnedsättning i samhället och på arbetsmarknaden. Regionen bör vara ett föredöme i dessa frågor. Exempelvis ska alla lokaler och verksamheter vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Alla människor har rätt till sjukvård efter behov. Vår region bör följa Region Östergötlands exempel och erbjuda även asylsökande och papperslösa en fullständig vård utifrån behov och lika villkor utan åtskillnad mot svenska medborgare.

En ny form av utanförskap växer fram i och med att allt fler tjänster i samhället digitaliseras. Människor som av olika skäl inte klarar att hantera digitala medier får allt svårare att klara sig. Vi som region måste ta ansvar för att även denna grupp får fullvärdig vård och hjälp. E-tjänsterna bör göras så lättillgängliga som möjlig. Personlig introduktion till vårdtjänster på nätet och hjälp att använda dem bör erbjudas alla som önskar och har behov, även de med funktionsvarianter. För de som ändå inte vill eller kan använda digitala medier måste alltid alternativa kanaler finnas.

På samma sätt går samhället idag mot alltmer kontantfria lösningar. Det finns klara fördelar med detta, bland annat ur säkerhetssynpunkt. Dock finns människor som av olika skäl inte kan eller vill utnyttja kontantfria

lösningar och för dessa måste regionen tillhandahålla möjlighet till kontantbetalning. Möjligheten att använda kontanter minskar också samhällets sårbarhet.

Barn måste få vara barn och samtidigt tas på allvar. Barnperspektivet ska genomsyra alla politikområden. Politiska beslut ska föregås av barnkonsekvensanalys, eftersom barn ofta har andra behov och skilda förutsättningar jämfört med vuxenvärlden. Ett samhälle som är bra för barn är bra för alla. Barn kan också drabbas hårt vid allvarlig sjukdom hos förälder och vi menar att sjukvården måste bli bättre på att ta reda på barnens behov och stötta i dessa fall. Detta arbete ska följas upp i regionens barnboksut.

Vi vill:

- **Verka för att fler verksamheter HBTQ-diplomeras.**
- **Att regionen erbjuder även asylsökande och papperslösa rätt till vård utifrån behov och på lika villkor utan åtskillnad mot svenska medborgare.**
- **Vidta aktiva åtgärder för att motverka digitalt utanförskap.**
- **Att regionen tillhandahåller möjlighet till kontantbetalning för de som inte kan eller vill använda kontantfria lösningar.**
- **Att vården i högre grad beaktar barnens situation vid allvarlig sjukdom hos förälder och erbjuder barnen stöd när så behövs.**

NÄRSJUKVÅRDEN

En tillgänglig vård

Det ska vara lätt att komma i kontakt med vården när det behövs. Sjukvårdsrådgivningen ska vara lättillgänglig och utan långa telefonköer. Fler vårdcentraler bör ha förlängda öppettider åtminstone någon/några dagar i veckan.

Det bör finnas tillgång till distriktsläkarjour åtminstone några timmar dagligen under lördagar och helgdagar på de av länets större orter som ligger långt från nuvarande jourcentraler.

Det är viktigt att vid akuta sjukdomstillstånd ha möjlighet att få en bedömning av läkare eller annan sjukvårdskunnig personal även på jourtid i alla länsdelar. Idag kan akuta sjuka barn med exempelvis svår infektion efter klockan 22 endast bedömas på Ryhov. Vi vill att distriktsläkarjour ska finnas tillgänglig åtminstone fram till kl 02 i samtliga länsdelar.

Digitala läkartjänster kan i vissa fall vara ett praktiskt komplement till den mer traditionellt givna vården. Det är viktigt att regelverk utformas så att patientsäkerheten upprätthålls och

att kontakterna sker på rätt vårdnivå för att undvika merkostnader och undanträngningseffekter på annan vård. Vi vill ge länets invånare enkel tillgång till en ansvarsfull digital vårdtjänst som har kännedom om regionala och lokala förhållanden, följer regionens riktlinjer och dokumenterar i regionens eget journalsystem. Därför vill vi att vår region utvidgar sin egenutvecklade digitala vårdtjänst Bra Liv Nära till att omfatta alla vårdvalsenheter inom regionen.

Den digitala utvecklingen inom sjukvården med bland annat möjligheter för patienter att läsa sin journal och ta del av provsvar på nätet stärker patienters möjligheter att hålla sig informerade och vara medaktörer i vården. Vi vill fortsätta investera i en utveckling av e-hälsan som kan ge stora vinster för såväl patienter som vårdgivare genom en effektiviserad vård och en mer delaktig patient.

Regionen har en av landets högsta avgifter inom primärvården. Miljöpartiet vill sänka denna avgift och tycker också det är rimligt att det kostar mindre att besöka exempelvis en distriktsköterska jämfört med ett läkarbesök.

Vi vill:

- **Ha god tillgänglighet med korta väntetider till sjukvårdsrådgivningen.**
- **Att fler vårdcentraler har förlängda öppettider.**
- **Att fler orter i länet har tillgång till distriktsläkarjour lördagar och helgdagar.**
- **Förlänga öppettiderna för länets tre distriktsläkarjourer till klockan 02.**
- **Att regionen utvidgar den digitala vårdtjänsten Bra Liv nära och låter den omfatta alla primärvårdens vårdvalsenheter i regionen.**
- **Sänka vårdavgifterna inom primärvården.**

God vård för multijuka och äldre

Primärvården behöver utveckla sitt omhändertagande för att möta multijuka och äldres särskilda behov. Alla vårdcentraler bör arbeta enligt konceptet äldremottagning och motsvarande hjälp ska också erbjudas även yngre patienter med stora behov. Bland annat innebär detta att patienten har en fast läkarkontakt och direktnummer genom vilket hen alltid kan komma i kontakt med sin kontaktsjuksköterska. Liksom vid annan vård vid kronisk sjukdom är det viktigt att vården är personcentrerad och baseras på en helhetssyn. Medicinering och andra vårdinsatser bör följas upp noggrant och vårdplaner upprättas. Det är viktigt att vården utformas i samråd med patient och anhöriga.

Utvecklingen går mot att allt fler insatser görs i hemmet och allt svårare sjuka vårdas i hemmet. Detta kräver att primärvården får utökade resurser och ändrar arbetssätt. Miljöpar-

tiet vill gärna se att primärvården, tillsammans med den kommunala sjukvården, inrättar mobila tvärprofessionella närsjukvårdsteam där det finns läkarresurs med särskild äldrekompetens. Dessa team ska finnas tillgängliga för omhändertagande av de allra mest sjuka i hemmen och på äldreboenden.

Vård i livets slutskede – den palliativa vården - i länet behöver utvecklas och det behöver ske ett kunskapslyft på alla nivåer. För en liten grupp av de palliativa patienterna är en vårdplats på ett specialiserat gästhem det allra bästa alternativet den sista tiden. Vi anser att alla invånare i vår region med behov av det ska ha möjlighet till denna vårdform. Inrättandet av vårdplatser på gästhem med särskild palliativ kompetens bör ske i samverkan med kommunerna. Dessa gästhem kan sedan också fungera som ett palliativt kunskapsnav och vara ett stöd för såväl primärvård som kommunernas hemsjukvård dygnet runt.

Vi vill:

- Att alla vårdcentraler arbetar enligt konceptet äldremottagningar där även yngre patienter med stora behov ska inkluderas.**
- Att primärvården tillsammans med den kommunala hemsjukvården inrättar mobila tvärprofessionella närsjukvårdsteam för omhändertagande av de allra mest sjuka i hemmen och på äldreboenden.**
- Genomföra ett kunskapslyft vad gäller vården i livets slutskede.**
- Tillsammans med kommunerna inrätta palliativa gästhem i alla tre sjukvårdsområden.**

Förebygga ohälsa och stärka det friska

Att främja folkhälsan är ett arbete inte bara för vården utan för hela samhället. Vi anser dock att regionen har en särskild roll i att stötta personer med hög risk för sjukdom till livsstilsförändring. Även om vårdcentralerna idag erbjuder hälsosamtal och stöd vid tobaksavvänjning saknar fortfarande många vårdcentraler möjligheter att ge ett individanpassat stöd med uppföljning för personer med andra starka riskfaktorer för ohälsa såsom stress, dåliga matvanor, mycket stillasittande. Detta vill vi i Miljöpartiet ändra på genom att varje vårdcentral ska inrätta någon form av livsstilsmottagning, gärna i samarbete med kommunerna. Värnamo hälsocenter är föredömligt exempel inom detta område.

Många olika hälsofrämjande aktiviteter och patientutbildningar sker idag till riktade grupper genom patient- och pensionärföreningars försorg. Detta är något som vi gärna vill uppmuntra och stötta.

Att förstå och lära sig leva med sin sjukdom, liksom att anhöriga erbjuds utbildning och stöttning, är också faktorer som leder till en bättre hälsa. Hjärtats hus på Ryhovsområdet är en värdefull verksamhet för personer som har eller haft cancer. Verksamheten drivs delvis med hjälp av projektpengar och med stöd av

volontärer. Vi vill att regionen ska säkra finansieringen av denna verksamhet och att konceptet Hjärtats hus ska finnas i samtliga tre länsdelar. Vi vill också erbjuda denna typ av verksamhet till andra patientgrupper och anhöriga, exempelvis patienter med psykisk ohälsa respektive neurologisk sjukdom.

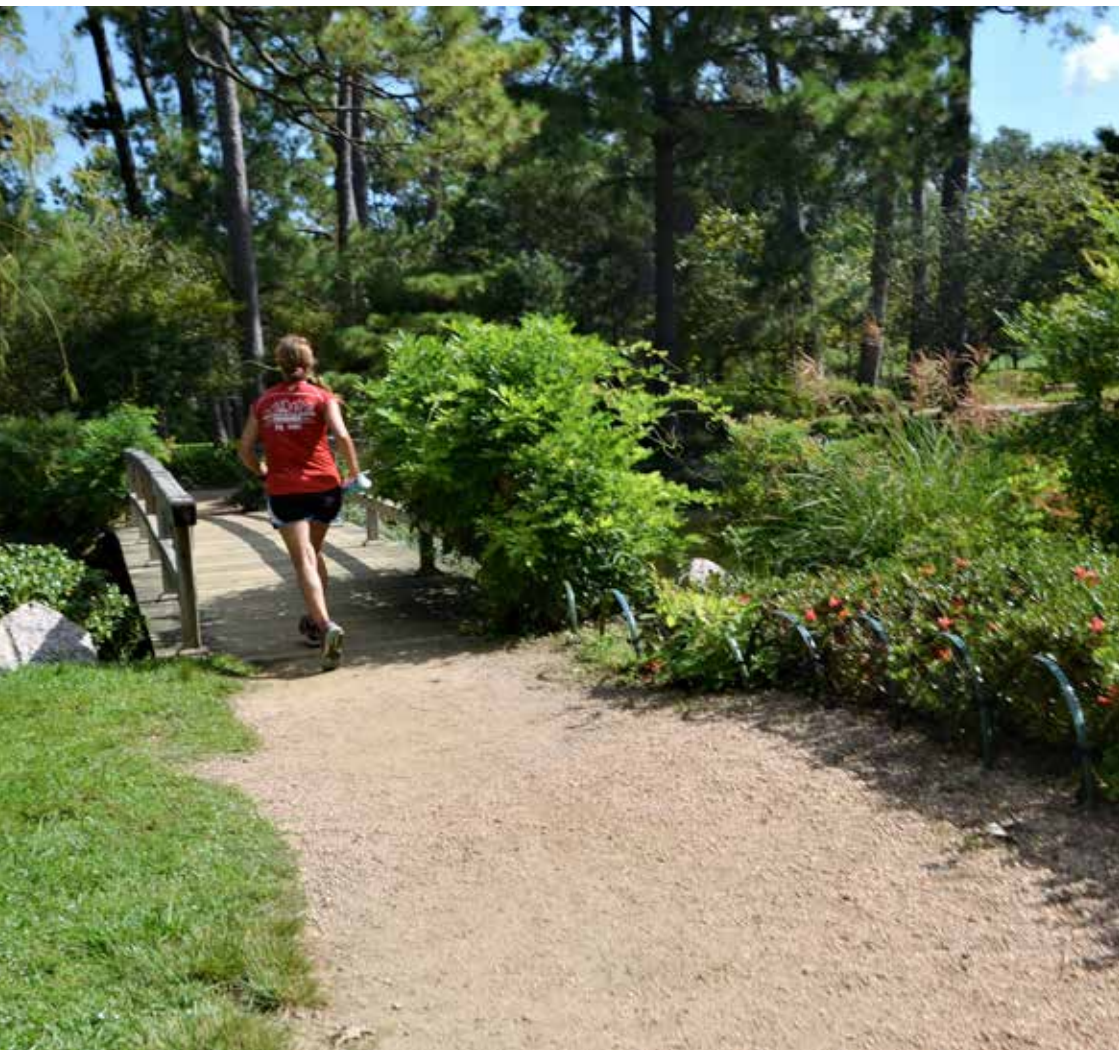
Lärcafé är en pedagogisk modell med målsättningen att deltagande patienter/anhöriga ska få ökad kunskap och lära sig hantera sin livssituation utifrån egna behov och resurser. Vi vill att regionen utvecklar lärcaféverksamheten och startar upp regelbundet återkommande lärcaféer för ett antal prioriterade diagnoser i samtliga tre sjukvårdsområden som en integrerad del av vården.

Vi vill också fortsätta med och vidareutveckla riktade insatser för att förbättra folkhälsan bland asylsökande och nyanlända med bland annat fler hälsokommunikatörer.

Fästingburen hjärninflammation, TBE, sprids med fästingar. TBE-viruset finns på flera platser i vårt län. Sjukdomen kan förhindras genom vaccination. Vi vill att TBE-vaccination ska inkluderas i det allmänna, kostnadsfria vaccinationsprogrammet för barn och ungdomar i vår region.

Vi vill:

- **Inrätta livsstils-mottagningar inom primärvården.**
- **Att Hjärtats hus ska finnas i samtliga tre länsdelar och verksamheten ska vidgas till fler patientgrupper.**
- **Att regionen startar upp regelbundet återkommande lärcaféer för ett antal prioriterade diagnoser i samtliga tre sjukvårdsområden som en integrerad del av vården.**
- **Utveckla och utöka hälsokommunikatörernas arbete med asylsökande och nyanlända.**
- **Att TBE-vaccination ska införas i regionens allmänna, kostnadsfria vaccinationsprogram för barn och ungdom.**

Mer resurser till primärvården

Regionen liksom regeringens utredare vill över tid se en överflyttning från mindre sjukhusbunden vård till mer primärvård, en vision som vi delar. I samband med neddragningar inom slutenvården har under den gångna mandatperioden arbetsuppgifter flyttats över till primärvården. Ekonomiska resurser har dock inte ökat i motsvarande grad och inte heller läkarbemanningen. Istället ser vi ökande problem med vakanser och kraftigt stigande hyrläkarkostnader. Hög arbetsbörda och stress är troliga bidragande orsaker till svårigheterna med kompetensförsörjning inom vårdcentralerna.

Många vårdcentraler jobbar hårt med att komma tillrätta med problemen bland annat genom ändrade arbetssätt och rätt använd kompetens. Om den önskade överföringen från sjukhusbaserad vård till primär-

vård ska bli möjlig krävs att primärvården får ökade resurser. Det krävs också åtgärder bland annat vad gäller arbetsmiljön så att fler läkare väljer en karriär inom allmänmedicin (primärvård). Bättre administrativt stöd, överflyttning av arbetsuppgifter till andra professioner och listningstak är exempel på möjliga åtgärder. Ökad tillgänglighet till sjukhusets specialistkompetens är också en viktig del, liksom goda fortbildningsmöjligheter.

Vidare bör det i framtiden bli en självklarhet att läkaren som utbildar sig i en sjukhusbunden specialitet i normalfallet tillbringar en viss del av sin utbildningstid inom primärvården. Givetvis bör längden och innehållet i denna placering styras av utbildningsbehovet hos den enskilde läkaren.

Vi vill:

- Öka resurserna till primärvården.***
- Avveckla hyrläkarberoendet inom primärvården och ge personalen inom primärvården en arbetsbelastning som är rimlig.***
- Stimulera till att sjukhusläkare i hög utsträckning randutbildar sig inom primärvården.***

DEN SPECIALISERADEVÅRDEN

Regionen har som målsättning att på sikt förflytta vård från sjukhusen till primärvården, och det är en ambition vi delar. Samtidigt är det viktigt att sjukhusen kan erbjuda inläggande vård vid sjukdomstillstånd när detta behövs. Under den gångna mandatperioden har antalet vårdplatser reducerats påtagligt vid länets sjukhus, i synnerhet inom den medicinska vården. Detta har lett till vårdplatsbrist, ökade problem med överbeläggningar och utlokaliseringar, samt stress hos personalen. Sverige är det land i EU som har lägst antal vårdplatser. Vi menar att nu måste regionen göra en noggrann utvärdering kring de vårdplatsneddragningar som gjorts. Ytterligare minskning av antalet vårdplatser ser vi inte som möjlig i nuläget.

På våra akutmottagningar söker människor med svåra och ibland akut livshotande tillstånd. Rätt handläggning i akutskedet kan vara avgörande för det fortsatta förloppet och ibland skillnaden mellan liv och död. Att ha personal med hög kompetens tillgänglig på akuten dygnet runt ser vi därför nödvändigt. Vi vill därför verka för att regionen utbildar och anställer akutläkare. Vi ser också behov av att stärka kompetensen inom ögonsjukvården så att det finns tillgång till ögonläkare inom länet även under jouttid.

Det är viktigt att hela länet har tillgång till ambulans med korta ledtider.

Miljöpartiet vill värna våra tre akutsjukhus i länet. Idag har vissa kliniker på våra länsdelssjukhus stora svårigheter med bemanning med såväl specialistläkare som sjuksköterskor. Kompetensförsörjningen är ett reellt hot mot länsdelssjukhusens framtid som akutsjukhus. Vi vill därför att regionen tar fram en strategi och handlingsplan för hur kompetensförsörjningen på våra tre sjukhus långsiktigt ska säkras. Regionens ska också aktivt kartlägga och verka för att utjämna skillnader i bemanning och vårdkvalitet mellan regionens sjukhus. Barn som behöver kortare inläggning på kirurg- eller ortopediklinik exempelvis för observation ska även fortsättningsvis kunna vårdas på samtliga våra tre akutsjukhus, givetvis av personal med god kompetens vad gäller barnsjukvård. Ev centralisering av kirurgiska ingrepp eller annan vård måste ske balanserat på sätt så att inte Ryhov växer på övriga sjukhus bekostnad.

Förlossningsvården i länet behöver förstärkas och kompetensförsörjningen säkerställas på våra tre akutsjukhus; sålunda behöver fler barnmorskor anställas.

Kunskapen om psykiatriska sjukdomstillstånd hos äldre och personer med demenssjukdom bör öka, gärna i form av ett specialistteam.

Miljöpartiet i regionen anser att vårdvalet inom primärvården varit positivt, men vi ser stora risker med vårdval inom den specialiserade vården. De specialiserade klinikerna rymmer

många olika professioner med olika spetskompetenser, alla nödvändiga för en fungerande helhet. Vårdval inom specialistsjukvård innebär bland annat stor risk för kompetenstapp vad gäller spetskompetenser, försämrade utbildningsmöjligheter etc. Vi anser därför att även vårdvalet inom ögonsjukvården på sikt bör avskaffas.

Vi vill:

- **Utvärdera konsekvenserna av de vårdplatsneddragningar som gjorts och undvika ytterligare vårdplatsneddragningar.**
- **Att regionen arbetar för att utbilda akutläkare och på sikt inför en akutläkarorganisation.**
- **Utveckla - inte avveckla - våra tre akutsjukhus.**
- **Att regionen tar fram en strategi och handlingsplan för hur kompetensförsörjningen på våra länsdelssjukhus långsiktigt ska säkras.**
- **Att regionen aktivt ska kartlägga och verka för att utjämna skillnader i bemanning och vårdkvalitet mellan regionens sjukhus.**
- **Att barn som behöver kortare inläggning på kirurg- eller ortopedklinik ska kunna vårdas på samtliga våra tre akutsjukhus.**
- **Att ev centralisering av vård ska ske på ett balanserat sätt så att inte Länssjukhuset Ryhov växer på länsdelssjukhusens bekostnad.**
- **Stärka förlossningsvården bl a genom att anställa fler barnmorskor.**
- **Stärka den psykogeriatriska kompetensen, gärna i form av inrättandet av ett specialistteam.**
- **Bevara en sammanhållen specialistsjukvård i offentlig regi.**

VÅRD VID PSYKISK OHÄLSA

Primärvården är första linjen även vid psykisk ohälsa. Vi vill se riktade satsningar för att säkerställa att alla vårdcentraler har psykosociala team med hög tillgänglighet och god kompetens. Alla patienter med behov ska ha möjlighet att delta i grupper med utbildning i stresshantering. Vi vill öka möjligheterna för patienter att erhålla psykoterapi exempelvis KBT (kognitiv beteendeterapi), något som också kan ske via webben.

Beroendemedicin är ett stort område med många involverade aktörer – kommunerna, primärvården och specialistpsykiatrin. Vi ser en stor risk att personer med beroendeproblematik idag riskerar att ibland hamna mellan stolarna mellan de olika aktörerna. Arbetsformer och samverkan behöver utvecklas så att denna patientgrupp erbjudes optimal vård. I detta arbete är det viktigt att även inkludera personer med exempelvis läkemedelsberoende, spelmissbruk och sexmissbruk.

Regionen ska vara aktiv i arbetet att minska dödligheten hos narkomaner. Sprututbytesprogrammen bör fortsätta och regionen bör följa Region Skånes exempel och utrusta opiatmissbrukare med motmedlet naloxon att ge vid eventuell överdosering.

För barn och unga med psykisk ohälsa är första linjens vård enheterna Barn- och ungdomshälsan som finns på tre ställen i länet: Nässjö, Hus-

varna och Värnamo. Det är viktigt att dessa ges tillräckliga resurser för att klara sina uppdrag och kunna erbjuda snabb hjälp till behövande barn och unga. Länets barn- och ungdomspsykiatri har hand om de med svårare problematik och sköter tillsammans med habiliteringskliniken neuropsykiatriska utredningar. I dessa verksamheter ses idag långa kötider vilket vi inte anser är acceptabelt. Kraftanstängningar bör göras för att komma tillrätta med problemen, med målsättningen en köfri vård.

Mobila psykiatriska team liksom brukarstyrda inläggningar är exempel på värdefulla nya arbetsätt inom psykiatrin som bör utvecklas och spridas; detsamma gäller arbetet med att systematiskt jobba för förbättrad kroppslig hälsa hos personer med kronisk psykisk sjukdom. Ett område som vi vill prioritera är arbetet med att systematiskt minska tvångsåtgärder inom vården, i synnerhet bältesläggning som vi anser helt bör avvecklas på sikt.

Anhöriga till psykiskt sjuka har ofta en påfrestande situation. Det är viktigt att vården samverkar och stöttar anhöriga när detta är möjligt. Vi vill därför att lärcaféer för såväl anhöriga som patienter med psykisk sjukdom ska utvecklas och permanentas som en återkommande verksamhet även inom den psykiatriska vården.

Vården måste även bli bättre på att möta och behandla personer med trauma som kan utveckla, eller har utvecklat, posttraumatiskt stressyndrom. Detta innefattar även personer som utsatts för sexuella övergrepp. Regionen bör snarast kartlägga och ta fram en plan för behovet av insatser och resursförstärkningar inom PTSD. Vi vill även se

ett kunskapslyft i vården vad gäller våld i nära relationer.

Suicid och suicidförsök är ett av världens största folkhälsoproblem. Det är viktigt att regionen är aktiv i arbetet med att minska suicid och är drivande i det regionala arbetet tillsammans med kommunerna kring suicidprevention.

Vi vill:

- Säkerställa att alla vårdcentraler har psykosociala team med hög tillgänglighet och god kompetens.**
- Utveckla samverkan och arbetsformer inom beroendevården.**
- Möjliggöra för opiatmissbrukare att ha tillgång till naloxon.**
- Kraftsamla för att minska köerna till barn- och ungdomspsykiatri.**
- Fortsätta att utveckla arbetet med brukarstyrda inläggningar och mobila team.**
- Utveckla och sprida arbetet med insatser mot kroppslig ohälsa hos personer med psykisk sjukdom.**
- Att regionen systematiskt arbetar för att minska tvångsåtgärder inom psykiatrisk vård och på sikt upphör med bältesläggning.**
- Att lärcaféer för patienter och anhöriga ska bli en permanent del i verksamheten för personer med psykisk sjukdom.**
- Att regionen kartlägger behovet av insatser och resursförstärkningar inom PTSD, och sedan följer upp med en handlingsplan.**
- Att regionen är aktiv i arbetet med suicidprevention och i detta arbete även samverkar med kommunerna.**

REHABILITERING OCH HABILITERING

Människor som har blivit sjuka eller råkat ut för en skada ska garanteras rehabilitering och erbjudas aktiva insatser och stöd för att återvinna bästa möjliga funktionsförmåga och förutsättningar för ett gott liv. Alla som kan tillgodogöra sig rehabilitering ska få detta på lika villkor – exempelvis ålder eller bostadsort ska inte vara en avgörande faktor.

Vården ska också ta hänsyn till att många personer med kronisk sjukdom eller skada har behov av kontinuerlig träning för att upprätthålla en god funktionsförmåga. Vi vill att regionen ser över möjligheten att inrätta rehabiliteringscentra i länets större orter som erbjuder den specialistkompetens som till exempel vissa patienter med neurologisk sjukdom kräver. Syncentralen måste ges mer resurser för att bland annat bättre kunna utbilda i digitala hjälpmedel.

Regionens dietist- och logopedresurser behöver utökas och göras tillgängliga till primärvården.

Rehabiliteringsmedicinska kliniken, som är en länsklirik, erbjuder en uppskattad multimodal smärtrehabilitering för personer med långvarig smärta. Detta passar inte alla personer med kronisk smärta, men de personer som kan tillgodogöra sig behandlingen bör erbjudas den – oavsett ålder. Åtgärder måste också vidtas för att minska dagens långa väntetider till länets smärtmottagningar,

samtidigt som det också är viktigt med ett kompetenslyft hos de professioner inom primärvården som behandlar dessa patienter.

Inte minst vid sjukskrivning på grund av stressrelaterad ohälsa, depression eller kronisk smärta finns ofta ett glapp mellan sjukskrivning och arbetsåtergång, där patienten kan ha nytta av att få delta i en mindre kravfylld insats. Här erbjuder regionen i samarbete med kommunerna idag bland annat s k grön rehabilitering och kulturunderstödd rehabilitering. Miljöpartiet är mycket positiva till och vill stödja och utveckla denna verksamhet, och även om möjligt inkludera hund- och/eller hästunderstödd terapi.

Habilitering ska ge stöd och behandling till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar. Tidiga adekvata insatser i livet har bästa effekt och sparar lidande för den enskilde och dess omgivning. Vår region avsätter nationellt sett mycket litet resurser till habiliteringen, och vi ser ett behov av att öka dessa.

Alla barn med autism ska erbjudas IBT (intensiv beteendeterapeutisk träning) – en behandlingsmetod som uppvisat mycket goda resultat. Kunskap kring olika funktionsnedsättningar och individernas olika behov måste öka hos regionens personal.

För att människor med funktionsnedsättning ska ha möjlighet till en aktiv fritid, måste ofta anpassade hjälpmedel köpas in, ofta till en betydande kostnad. För att underlätta för dessa personer att kanske hitta sin sport eller aktivitet vill Miljöpartiet

att regionen skapar en hjälpmedelsdepå med olika sport- och fritidshjälpmedel. Där kan personer till ett lågt pris hyra och testa ett hjälpmedel under en kortare period. Detta ger förutsättningar för en aktiv och mer jämlik fritid.

Vi vill:

- Att alla personer med rehabiliteringsbehov till följd av skada eller sjukdom ska erbjudas högkvalitativ rehabilitering oberoende av exv ålder eller geografisk ort.**
- Att alla personer som har behov av det ska ha tillgång till kontinuerliga rehabiliteringsinsatser med erforderlig kompetens.**
- Att regionens dietist- och logopedresurs stärks och görs tillgänglig för primärvården.**
- Att multimodal smärtrehabilitering ska erbjudas alla invånare med behov av det.**
- Att väntetider till regionens smärtmottagningar ska minskas.**
- Främja arbetet med s k grön rehabilitering, och även utveckla möjligheter till häst- och hundunderstödd terapi.**
- Öka resurserna till habiliteringen.**
- Inrätta en hjälpmedelsdepå för sport- och fritidshjälpmedel.**

PATIENTSÄKERHET

Miljöpartiet vill stärka arbetet med patientsäkerheten. Idag finns inte sällan ett syndabockstänkande inom vården, vilket leder till personal drar sig för att informera om begångna fel och ingen lärdom dras. Det krävs ett målinriktat strukturerat arbete för att ändra denna kultur inom vården, så att personal inte räds att tala om saker som gått fel. Vården behöver istället skapa en kultur där personal aktivt påtalar och söker efter saker som kunde gjorts bättre, i syfte att öka säkerheten och kvaliteten i vården. Alla patienter som råkar ut för felaktig handläggning i vården ska få information om det och också vetskap om vad som görs för att undvika att händelsen upprepas i framtiden.

Vi vill:

- Stärka patientsäkerhetsarbetet bland annat genom att minska trösklar att anmäla fel och att dra lärdom av begångna fel.***
- Stärka drabbade patienters rätt till information och stöd vid felbehandling.***

TÄNDERNA – EN VIKTIG DEL AV KROPPEN

Tänderna är en del av kroppen. Vi anser att tandvård ska kunna inkluderas i ett heltäckande högkostnads-skydd, men detta är en fråga som måste drivas nationellt.

Region Jönköpings län ligger i topp vad gäller kariesfrihet hos barn. Detta goda arbete ska fortsätta och ambitionsnivåerna ska fortsätta att vara höga inom barntandvården även när det gäller exempelvis området ortodonti (tandreglering).

Vi vill fortsätta vidareutveckla regionens arbete med att bygga ut äldre-tandvården, vilket bland annat innebär aktiviteter som fluorsköljningar på äldreboenden, uppsökande tandhygienister, särskilda vårdprogram för äldre.

Sjukhustandvård är en växande specialitet, och Miljöpartiet stöttar regionens ambition att denna verksamhet ska finnas på samtliga länets tre sjukhus.

Det råder idag brist på såväl tandläkare i stora delar av Sverige inklusive vårt län. Regionen verkar tillsammans med Jönköping University för att inrätta en tandläkarutbildning inom länet, vilket vi tror kan underlätta framtida rekrytering av tandläkare.

Vi vill:

- Att regionen ska fortsätta ha höga ambitionsnivåer inom barntandvården.**
- Att regionen ska utveckla äldretandvården.**
- Att kliniker med sjukhustandvård inrättas på samtliga tre sjukhus.**
- Stödja inrättandet av en tandläkarutbildning på Jönköping University.**

Personalen – vår viktigaste resurs

Kompetensförsörjningen inom sjukvården och tandvården är helt avgörande för våra länsinvånares möjligheter att få en god sjukvård i framtiden. Flera enheter inom regionens sjukvård och tandvård har stor brist på kompetent personal. Vi i Miljöpartiet ser personalen som vårdens absolut viktigaste resurs. Tillskapandet av en god arbetsmiljö, goda arbetsförhållanden och framtidstro är helt nödvändiga förutsättningar för att regionen ska kunna rekrytera och behålla kompetent personal i framtiden.

Arbetet för att vända negativa bemanningsspiraler måste ske utifrån en noggrann problemanalys, och det finns ingen "quick-fix". Åtgärderna som krävs måste skraddarsys till den enskilda verksamheten - olika verksamheter har olika behov. En noggrann och oberoende kartläggning av synpunkter från medarbetare som valt att sluta liksom de medarbetare som är kvar på enheter med hög personalomsättning är en viktig utgångspunkt. Det är viktigt att verksamheten noggrant följer vakanstal, sjukfrånvaro och personalomsättning på de olika vårdenheterna, och reagerar tidigt samt rapporterar till den politiska ledningen när det börjar uppstå problem.

Vi vill:

- Att regionen noggrant följer antalet vakanser, sjukfrånvaro och personalomsättning på alla enheter, och tidigt vidtar åtgärder vid tecken på problem.***
- Att en noggrann och oberoende kartläggning av synpunkter från medarbetare som valt att sluta liksom från de medarbetare som är kvar på enheter med hög personalomsättning och vakansproblem görs.***
- Att denna kartläggning ska utgöra grunden för vidare analys och handlingsplan för att komma till rätta med bemanningsproblem och hög personalomsättning.***

Delaktighet och gott ledarskap - nyckeln till engagerade medarbetare

Delaktighet och möjlighet att påverka är fundamentala ingredienser i medarbetares arbetsglädje och arbetstillfredsställelse. Detaljstyrning uppifrån bör därför undvikas. Inför beslut om ändrade arbetssätt eller ändrad organisation bör alla medarbetare informeras på ett tidigt stadium och ges möjligheter att lämna synpunkter - synpunkter som tas med och noga beaktas i det fortsatta förändringsarbetet. Målet är att skapa en arbetskultur som ger vårdens medarbetare största möjliga makt över sin arbetssituation och över hur man utför sitt arbete.

Regionen bör fortsätta att utveckla bra redskap att utveckla, stötta och utvärdera sina ledare. Chefer i regionen måste ges rimliga förutsättningar att klara sina uppdrag, vilket innebär att antalet medarbetare som en chef ansvarar för inte får vara för högt. Vilket tak på antalet medarbetare som ska finnas kan variera i olika verksamheter, men ett riktvärde kan vara högst 35 medarbetare.

Vi vill:

- **Skapa en arbetskultur som ger vårdens medarbetare största möjliga makt över sin arbetssituation och över hur man utför sitt arbete.**
- **Göra medarbetare mer delaktiga i beslut om organisationsförändringar och ändrade arbetssätt etc.**
- **Att regionen fortsätter att utveckla bra redskap att utveckla, stötta och utvärdera sina ledare.**
- **Att varje chef har ansvar för ett rimligt antal medarbetare.**

Tillräcklig bemanning och rätt använd kompetens

Färre vårdplatser på sjukhusen innebär ökad genomsnittlig vårdtyngd på de patienter som vårdas inlaggande. Även andra faktorer kan leda till ökad arbetsbelastning. Detta kan innebära behov av personalförstärkning eller att vissa arbetsuppgifter flyttas till andra yrkesgrupper.

Det bör också ske en översyn och ett aktivt ifrågasättande av olika administrativa uppgifter dels i syfte att minimera dessa och dels se till att de hamnar på rätt utförarnivå. När det gäller arbetet med RAK – ”rätt använd kompetens”, dvs att på bästa sätt ta tillvara den samlade kompetensen – bör utvärdering och spridning av olika projekt inom detta område ske mer strukturerat och organiserat än idag.

Vi vill:

- **Öka grundbemanningen i verksamheter med särskilt hög arbetsbelastning.**
- **Intensifiera men även strukturera upp arbetet med ”RAK”**
- **rätt använd kompetens.**
- **Göra översyn och ett aktivt ifrågasättande av olika administrativa uppgifter.**

Rätt till rätt arbetstid – för ett hållbart arbetsliv

Vi vill att alla medarbetare ska erbjudas att jobba heltid, men vill även underlätta för de som utifrån sin livssituation föredrar att arbeta deltid. Vi vill ge alla anställda samma rätt att gå ned i arbetstid som småbarnsföräldrar har, dvs nedsättning av tjänstgöringsgraden med upp till 25%.

Arbetstidsförkortning är ett viktigt verktyg för att nå en hållbar arbetsbelastning, minska ohälsan och öka arbetets attraktivitet. Arbete på obekvämt arbetstid och i synnerhet nattarbete är påfrestande och kan påverka hälsan negativt. Vi vill därför uppvärdera nattarbetstiden och satsa på kortare arbetstid för nattpersonal.

Arbete inom akutsjukvården idag är stressigt. Att jobba mycket kvällar, helger och nätter innebär ytterligare påfrestning. Därför vill vi införa arbetstidsmodellen "80-10-10" till våra medarbetare inom vården som är schemalagda obekvämt arbetstid. Arbetstagaren arbetar 80% kliniskt, 10% av arbetstiden läggs på kompetensutveckling/kvalitetsarbete och 10% på personlig utveckling/friskvård.

Personal som börjar närma sig pensionsåldern har mycket värdefull kompetens och erfarenhet. Samtidigt är det naturligt att för många minskar orken. För att våra äldre medarbetare ska orka arbeta fram till pension vill vi erbjuda medarbetare som fyllt 62 år att arbeta enligt 80-90-100-modellen. Denna modell innebär att vederbörande jobbar 80%, får betalt för 90% och får pensionsinbetalning motsvarande 100%.

Vi vill:

- Att alla anställda ska erbjudas heltidstjänst.**
- Ge ökade möjligheter att jobba deltid för de som föredrar detta utifrån sin livssituation.**
- Ge alla anställda rätt till nedsättning av tjänstgöringsgraden med upp till 25%.**
- Sänka arbetstiden för personal som jobbar natt schemalagt.**
- Införa arbetstidsmodellen "80-10-10" till vårdpersonal inom akutsjukvården som är schemalagda obekvämt arbetstid.**
- Erbjuder alla anställda som fyllt 62 år arbetstidsförkortning enligt modellen arbetstidsmodellen "80-90-100".**

Attraktiva arbetsplatser ger möjlighet till utveckling – av såväl kompetens som lön

Att kunna utvecklas i sin profession och vidareutveckla sin kompetens är viktigt för alla medarbetare, och vi anser att alla ska ha möjlighet att kompetensutvecklas på arbetstid. Det är också viktigt att ökad kompetens återspeglas i lönekuvertet. Löneutvecklingen för vårdpersonal måste förbättras så att det blir attraktivt att stanna kvar i yrket hela yrkeslivet.

Regionen har infört ett uppskattat program med yrkesintroduktion för nyanställda sjuksköterskor. Vi vill gärna se en breddning av detta program så att även barnmorskor, röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker inkluderas.

Vidare vill vi att regionen fortsätter att satsa på utbildningsanställningar till specialistsjuksköterskor, och gärna breddar detta erbjudande till att gälla även andra bristyrken, såsom röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker. Utbildningen ska generera en relevant höjning av lönen.

Vissa orter kan ha svårare att rekrytera sjukvårdspersonal utifrån sitt geografiska läge. Vi vill därför införa möjligheten att erbjuda medarbetare på sådana orter gratis månadskort för kollektivtrafiken. Tillgång till regionens bilpool för pendlingsresor de tidpunkter då det inte finns kollektivtrafik ska också ingå. Medarbetare med långt pendlingsavstånd som jobbar kvällspass som åtföljs av dagpass ska också erbjudas möjlighet till kostnadsfri övernattnings på, eller i nära anslutning till, sjukhuset.

Vi vill:

- Ge samtliga yrkesgrupper inom vården förutsättningar och möjligheter att kompetensutvecklas under arbetstid.***
- Förbättra löneutvecklingen för vårdpersonal så att det blir attraktivt att stanna kvar i yrket hela yrkeslivet.***
- Bredda och utveckla yrkesintroduktionen för nyutbildade sjuksköterskor, så att även barnmorskor, röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker innefattas.***
- Fortsätta satsa på utbildningsanställningar för sjuksköterskor och vid behov bredda dessa till att innefatta ytterligare bristyrken.***
- På orter med rekryteringssvårigheter pga sitt geografiska läge erbjuda medarbetare gratis månadskort och tillgång till bilpool för pendlingsresor.***

Tillvarata nyanländ kompetens på bästa sätt

Nässjö utbildningscentrum har utvecklat ett uppskattat och prisbelönt koncept för att introducera och utbilda distriktsläkare från EU-länder till den svenska primärvården. Läkarna lär sig handfast och under så mycket handledning som behövs inte bara hur sjukvårdsorganisationen fungerar i Sverige, utan även exempelvis om svensk kultur och svenska värderingar. Vi anser att även läkare med sjukhusbundna specialiteter skulle kunna dra stor nytta av denna gedigna introduktion till svensk sjukvård och vill därför att detta arbetssätt även införs för andra specialiteter än distriktsläkare.

Även hos många nyanlända från icke-EU-länder finns värdefull sjukvårdskompetens. Idag är vägen för dessa in i svensk sjukvård ofta väldigt lång och snårig. Här bör regionen underlätta så mycket som möjligt och t ex i enlighet med Kalmarmodellen ordna snabbspår in i vården.

Vi vill:

- Att även EU-läkare med sjukhusspecialiteter introduceras till svensk sjukvård enligt det framgångsrika koncept som utvecklats hos Nässjö utbildningscentrum.

- Ta tillvara sjukvårdskompetens hos nyanlända och ordna "snabbspår" in i vården.

Ett hållbart näringsliv, utbildning och grön ekonomi

Regional utveckling

Region Jönköpings Län har uppdraget att samordna, planera och genomföra det regionala utvecklingsarbetet i enlighet med den regionala utvecklingsstrategin. Utvecklingsuppdraget är brett och involverar verksamheter och processer som drivs av regionen själv såsom länstrafiken, kultur, och utbildning men även samordning av andra delar tillsammans med statliga myndigheter, länsstyrelse, kommuner med flera. Det är viktigt att regionen tar en ledande roll för helheten och verkar för bästa samordning. En stor utmaning för såväl den offentliga verksamheten som för näringslivet i vår region är att hitta rätt kompetens, och här spelar regionen en viktig roll.

Näringsliv

Ett dynamiskt och hållbart näringsliv är en förutsättning för fortsatt utveckling av vår region. Ett blomstrande näringsliv skapar de nödvändiga arbetstillfällena vi behöver, för att motverka de sociala klyftor vi har i samhället idag.

Vi vill främja den gröna omställningen och stärka stöden för goda affärsmodeller. Vi ser gärna att fler jobb än idag är knutna till skogen och landsbygden. Detta kan bland annat ske genom ökad förädling av skogsråvara och ökad natur-/ ekoturism.

Miljöpartiet vill även stötta etableringar av mindre traditionella företagsformer, såsom Kooperationer och sociala företag.

4/5 av de nya jobben skapas av små- och medelstora företag. Företag drivna av utrikesfödda har visat sig både växa snabbare och anställa i högre utsträckning. För att komma åt arbetslösheten behöver stöd till nyföretagande bland utrikesfödda intensifieras. Vi vill stärka den språkliga och etnokulturella kompetensen inom de regionala innovationssystemen och de företagsstödande aktörerna. På så sätt kan vi skapa förutsättningar för arbetstillfällena som bidrar till att motverka de sociala klyftor som vi har i samhället dag.

Vi vill:

- **Stödja utvecklingen av de gröna näringarna i vår region på ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt.**
- **Verka för ökad kunskap inom de gröna näringarna – inte minst avseende klimatnytta, natur- och kulturmiljövärden.**
- **Stärka den språkliga och etnokulturella kompetensen inom de regionala innovationssystemen och de företagsstödjande aktörerna.**
- **Verka för ökat samarbete mellan företagare, forskning, utbildningsanordnare m.fl.**
- **Främja socialt integrerande företagande.**
- **Upprätta en näringslivsstrategi för fler och växande företag som kan minska arbetslösheten bland grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden.**

Jönköping University

I Region Jönköpings län har vi förmånen att ha en stiftelseägd högskola med höga ambitioner att samverka med andra aktörer. Detta är något unikt och värdefullt. Att akademien i många sammanhang tar ledartröjan och kopplar arm med näringslivet för att utveckla regionen är fantastiskt och där måste de offentliga aktörerna

utveckla sin roll. Kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna regionen står inför, både som arbetsgivare och i näringslivet. Detta kräver att vi agerar kraftfullt för att vår region ska hänga med in i framtiden och här är samspelet med högskolan en av de viktigaste faktorerna.

Vi vill:

- **Etablera en tandläkarutbildning på Hälsohögskolan.**
- **Att regionen genom strategisk och taktisk projektverksamhet stärker banden till Jönköping University.**
- **Verka för utökad samverkan i existerande plattformar.**
- **Göra det möjligt för studenter i hela regionen att på ett smidigt sätt åka kollektivt till högskolan.**

Naturbruksgymnasierna

Miljöpartiet de gröna vill öka den svenska livsmedelsproduktionen. I Jönköpings län spelar skogs- och jordbruk en stor roll. Vid övergång till ett uthålligt, fossilfritt samhälle, ökar dess betydelse ännu mer. Beredskapskäl pekar också i samma riktning.

Därför måste Stora Segerstad Naturbrukscentrum och Tenhults Naturbruksgymnasium få tillräckliga resurser för att kunna utvecklas och möta nya behov. Det är viktigt att slå vakt om skoljordbruken/naturbruksgymnasierna och att de har ett gott renommé. Eftersom MP vill se en övergång till ett ekologiskt jordbruk, måste utbildningen anpassas efter detta. Utökad satsning på utbildning i ekologisk köksträdgårdsodling är viktig. Ett sätt att utveckla naturbruksgymnasierna ytterligare skulle kunna vara utbildning av vårdhundar/terapihundar. Att göra återtag för skolans egenproducerade varor bör vara möjligt. Naturbruksskolorna kan också vara en del av livsmedelsförsörjningen för regionens övriga verksamheter.

Vi vill:

- **Ta ledartröjan i ekologiskt skogs- och jordbruk**
- **Undersöka möjligheterna för naturbruksgymnasierna att utbilda vård- och terapihundar.**
- **Ge skolorna möjlighet att göra återtag för egenproducerade varor**

Sörängen och Värnamo folkhögskolor

Miljöpartiet de gröna har traditionellt alltid varit stor förespråkare för folkhögskolan som utbildningsform. Folkhögskolor är en utbildningsform med en nyskapande syn på kunskap och bildning. Att gå på folkhögskola är ett steg till vidare studier, till arbete och personlig utveckling. Våra folkhögskolor spelar en särskilt stor roll för utbildning av personer med kort utbildning. De bidrar till att utjämna utbildningsklyftor. Här kan individen få en andra chans. Utbildningen kan öka möjligheterna för människor att påverka sin livssituation och kan skapa engagemang att delta i samhälls-

utvecklingen. Våra nysvenskar och personer med funktionsnedsättning är grupper som särskilt väl kan ta del av kursutbudet. Den generella utbildningsnivån i landet höjs.

Sörängens folkhögskola i Nässjö har kulturprofil. Skolan blev nyligen HBTQ-certifierats. Det ser Miljöpartiet som mycket glädjande. Vi tycker det är bra att Region Jönköpings län stödjer utbildning i kulturutövning. Kultur är viktig för folkhälsan. Med Nässjö som studieort sprids också kulturen i länet. En uppskattad kurs i svenska för nysvenska läkare har också pågått något år.

Värnamo folkhögskola har folkhälsoprofil. Skolan erbjuder intensivstudier i svenska och baskurser anpassade för personer med funktionsvariationer. Textilakademin är en annan viktig verksamhet.

Miljöpartiet de gröna tycker att det är viktigt att de båda skolorna får utveckla sin egen karaktär och att de

tillförsäkras tillräckligt med resurser. En utveckling av de båda folkhögskolornas kursutbud skulle kunna vara att erbjuda betydligt fler nysvenskar med vårdutbildningar såsom t.ex. sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och biomedicinska analytiker "skräddarsydd" svenskundervisning.

Vi vill:

- Att möjlighet ges till fler nysvenskar med vårdutbildningar att studera svenska på Region Jönköpings läns folkhögskolor.

- Att Värnamo folkhögskola ska HBTQ-certifieras.

Upphandling och divestering

Upphandling är en strategisk viktig fråga för Region Jönköpings Län och ett viktigt politiskt styrmedel. Det regionen upphandlar ska självklart omfattas av starka krav på social hänsyn och schyssta villkor. Regionen ska möjliggöra en hållbar utveckling och bidra till cirkulär ekonomi där returflöden skapas och material tas tillvara. Regionen ska möjliggöra för små och medelstora aktörer, inte minst på landsbygden, samt den idéburna sektorn att konkurrera om regionens avtal när det är relevant.

Miljöpartiet vill ha en tydligare politisk ledning och styrning för en mer strategisk upphandling. Vi vill därför inrätta en upphandlingsnämnd.

Regionen har stora finansiella tillgångar i form av pensionsmedel och rörelsekapital, pengar som är placerade i olika värdepapper. Att investera i värdepapper är också en form av upphandling. Vi anser att regionen bör välja att divestera, dvs att inte stödja verksamhet vars lönsamhet bygger på utsläpp av växthusgaser.

Vi vill:

- Ta hänsyn till livscykelanalys vid upphandling.

- Inrätta en upphandlingsnämnd.

- Att regionen i sin finanspolicy anger att de medel som regionen ansvarar för inte får investeras i världens 200 största kol-, olje- och gasbolag.

Kultur för alla

Det finns ingen tvekan om att kulturen bär livsnödvändiga värden vi inte kan mäta. Att skapa förutsättningar för att människor ska kunna utveckla sin kreativitet, och att andra ska få chansen att inspireras och njuta av just det som skapas, är centralt i de gröna kulturpolitiska prioriteringarna.

Regionens system för att stödja och stärka kulturen ska präglas av enkelhet och tillgänglighet. Regionens egna verksamheter och institutioner ska sträva efter att vara en trygg hamn för skapande i ett kreativt hav.

Barn- och ungdomskultur

Alla barn och unga i Region Jönköpings län har lika rätt till regionens kulturutbud oavsett förutsättningar såsom bostadsort och skolval. Barn och ungdomars närvaro på Kulturhuset Spira ska utvecklas tillsammans med de fria professionella kulturutövarna i regionen samt breddas med en infrastruktursatsning för att nå alla.

Kommunerna och skolorna är nyckeln till att alla barn och ungdomar kan få ett bra kulturutbud på lika villkor, här måste regionen ta ledartröjan och samordna en katalog av kulturupplevelser för alla regionens skolor. Regionen ska också vara delaktig i nya kulturyttringar och bidra med kunskap och resurser när nya strömningar uppstår och utvecklas.

Vi vill:

– I armkrok med kommunerna och tillsammans med fria kulturproducenter erbjuda alla elever i skolan kulturupplevelser på plats i deras skola.

– Att skoleleverna ska komma till Spira och uppleva högkvalitativ kultur där för att inspireras av att även den stora scenen i det fina kulturhuset kan ägas av barn och ungdomar.

– Att institutionernas skapande resurser ska vara tillgängliga för samverkan med kommunens kulturskolor för att inspirera återväxten av kreativa ungdomar.

Spelkultur

Ungdomar har aldrig konsumerat så mycket kultur som de gör idag, och huvuddelen av den kultur som konsumeras är producerad enligt marknadsmässiga principer. Det innebär ofta att verkshöjd och konstnärlig spets trängs undan av det som säljer. Här behöver konst- och kulturlivet kliva in på banan och stödja intressanta produktioner.

Region Jönköpings län har en lång och stark tradition av arrangörskap och innovation inom spelkulturen men nästan ingen som försörjer sig som spelproducent. Spelandets mekanik har intressanta förstärkningseffekter på flera områden även utanför digitalt spelande, gamification, simuleringsteknik inom försvar och medicin samt lajvifiering av nöjesparker som några exempel.

Vi vill:

- I samverkan och samråd med civilsamhälle, akademi och näringsliv instifta ett Spelkulturinstitut.***
- Kartlägga och utveckla de existerade resurserna inom spelkulturen.***
- Främja forskning inom spelkulturens område.***

Verksamhetsområden inom kultur

Region Jönköpings Län ger genom kultursamverkansmodellen stöd till ett antal verksamhetsområden av staten, hur dessa prioriteras och utformas är upp till regionen att besluta. Områdena är följande: professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet och

museernas kulturmiljöarbete, biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet, professionell bild- och formverksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet, samt främjande av hemslojd.

Vi vill:

- Säkra alla verksamhetsområdens oberoende genom att alla verksamhetsområden ska ha en egen utvecklare, fri från institutionerna.***

Civilsamhälle

Vad som skapas i civilsamhället är viktigt och det berör de flesta. Ett professionellt kulturliv förutsätter en rik mylla av frivilliga att växa ur. Regionens föreningsliv är en grundförutsättning för det professionella utövandet och regionen behöver koppla arm med kommunerna för att skapa ett enkelt stödsystem som täcker hela den civila kultursektorn. Regionen bör enligt Miljöpartiet ta ett samordnande ansvar för bidragssystemen i regionen och sträva efter att harmoniera dessa så att det blir tydligt och enkelt för medborgaren som vill skapa vart hen ska vända sig.

Vi vill:

- Ta samordningsansvaret gällande stöd och bidrag till civilsamhället på allvar och verka för ett sömlöst stödsystem som är tydligt och enkelt för den enskilde.

Fria grupper

Att utöva kultur kräver frihet, ibland från etablerade strukturer och institutioner. Vi vill göra det möjligt för professionella fria utövare att leva på sin konst. Med andra ord måste förutsättningarna för att leva på sin konst i Region Jönköpings län förbättras avsevärt. Strukturer för att anlita fria aktörer i förverkligandet av de kulturpolitiska prioriteringarna ska utarbetas med en långsiktighet i åtanke.

Vi vill:

- Erbjuda fria grupper och utövare möjligheten att vara med och producera barnkultur till alla länets skolor.

Länsmuseet

När samhället utvecklas till en cirkulär ekonomi ökar värdet på kunskap och vi i Miljöpartiet vill att vårt länsmuseum ska vara en kunskapsbärare med möjlighet att ta en aktiv del i samhället. Konst, kulturarv och bildning i samma institut ger unika förutsättningar som med rätt medel kan inspirera hela regionen.

Vi vill:

- Att museet ska vara ett kunskapscentrum och resurs för tänkande och reflektion.

- Ökade resurser till museet med ett långvarigt avtal för stabila förutsättningar.

Folkbildning

Folkbildningen, exempelvis studieförbundens verksamhet, är en stor del av den kulturella infrastrukturen och ska ha stöd därefter. Vi vill undersöka vilka utvecklingsmöjligheter folkbildningen i regionen har för att

ge ett utbud åt medborgarna med samhällsnyttigt innehåll i de områden regionen verkar, exempelvis folkbildningsinsatser i integration, ekologisk köksträdgårdsodling, folkhälsa eller liknande.

Vi vill:

- Utreda möjligheten att använda folkbildningens aktörer i samhällsutvecklande insatser.

Smålands Musik och Teater (SMoT)

Smålands Musik och Teater är regionens största kulturproducent, som sådan har institutionen ett särskilt ansvar för kulturen i hela regionen. Vad som händer på SMoT reflekteras i hela regionens kulturliv. Senaste årens larmrapporter om arbetsmiljö och storproduktionernas budgetfiaskon vittnar om stora problem inom organisationen, vilket behöver åtgärdas omgående. ISMoT finns det en oerhörd kompetens och kreativitet som bör värnas och nyttjas - med varsamhet. Kreatörerna och hantverkarna i SMoT har en särskild roll i regionens kulturliv och vi ser helst att resurserna som går till SMoT bygger upp den regionala kulturkompetensen istället för att hyra in externa

produktioner. Samverkan med civilsamhället ger i detta fallet goda spridningseffekter. Musikteatern har varit en spännande verksamhet med många möjligheter, vi ser nytan med populär bred kultur men de i grunden kommersiella yttringarna av denna kulturform bör kunna betala sig själva. Musikteatern bör ena genrerna och bygga broar mellan kulturformerna i en maklig takt, inte ha undanträngningseffekter för de svagare. Miljöpartiet vill särskilt värna om musikteatern Freja - en ensemble som består av unga vuxna med diagnoser inom autismspektrat - vars framgångssaga bara fortsätter; forskning och dokumentation av metoden är av särskild vikt.

Vi vill:

- Genomföra en oberoende utredning av organisationen, arbetsmiljön och verksamheten på Smålands Musik och Teater.

- Satsa på egna produktioner i regionen, gärna i samverkan med civilsamhälle.

- Särskilt värna om musikteatern Freja.

miljöpartiet de gröna

www.mp.se/jonkopings-lan
Kyrkogatan 12, 553 16 Jönköping
036-712910
jonkopingslan@mp.se

Nu

Klimatet kan
inte vänta.